

Sprevidela sem, kako težko zaslužijo te dinarje. Od daleč prihajajo s težkimi zaboji jajc na hrbtih — s kozami, ovci in osli po slabih potih, čez gore in v hudi vročini. Kmetice prodajajo večidel kokoši. Se nikoli nisem videla tako trpeti teh živali. Nosijo jih z zavezanimi nogami in z glavo navzdol. Peruti jim vise in živali se zde mrtve. Tudi otroci prenašajo težka bremena, potrpežljivo in molče hodijo v svojih opankah po kamniti poti.

Ob širokih stopnicah je trg. Krasen je pogled na to živahno življenje. Ženske z barvastimi predpasniki in belimi jopicami, moški s črnimi telovniki in s turbanu sličnimi pokrivali. Moški sede na stopnicah in kade ter se zabavajo, ženske pa se trudijo na vso moč, da prodajo svoje blago. In često se zvečer spet trudne vračajo domov — na hrbtih s težkim bremenom in s kokoši v rokah.

E-a Er

Godovanje

A. Kappus

Sv. Antona sta dva. 17. januarja praznujemo Antona Puščavnika, ki ga pravoslavni nazivljejo »Velikega«, 13. junija pa praznujemo katoliki Antona Padovanskega. Pri nas pod Jelovco imamo otoškega sv. Antona »Kračmana«, patrona podružnice v Otočah, ker mu na njegov god sredi zime prinesemo v dar najboljše krače, da bi živino obvaroval vsega hudega, in pa leškega sv. Antona, zaščitnika farne cerkve v Lescah, čigar spomin častimo, ko so zrele prve češnje.

Mnogo je Gorenjcev Antonov, Tonetov, Tončkov, Antonij, Ton in Tončk, a zelo malo Zvonimirov, Zvonkov in Zvonk.

Padovanskemu je bil patron Puščavnik in ima tako rekoč tisti, ki je bil krščen na njegovo ime, pravico, da praznuje dva goda, ker je obenem s Padovanskim tudi Puščavnik prevzel nad novim kristjanom varuštvo.

Sicer je pa god velika stvar in je boljše, da se praznujeta dva kakor pa nobeden. »Svet je dandanes že tako pokvarjen, da starši svojim otrokom niti poštenih krščanskih imen več ne dajo« so rekli rajni Marinčkov oče ko so prišli v našo vas gosposki letoviščarji in je gospa mama klicala s Fifi, Teni in podobnimi imeni gospodičnice in gospodiče. Oče so prebrskali koledar, toda tako gosposkih imen v njem niso našli. Tudi vaški paglavci niso trpeli takih imen in so gospodične pošteno našeškali. Velika nesreča pa se je zdela vaščanom, ker taki revčki nimajo godu, a brez godu ni voščil, ofiranja in drugih dobrot.

Na predvečer pred godom se ofira. Gospodarju ofirajo družinski člani, hlapci in dekle. Gospod župan so deležni podoknice pevskega društva in baklade gasilcev. Gospodu župniku milo zapoje cerkveni pevci in po županovem nagovoru se mu poklonijo občinski moške. Kavseljnov Miha je znal najbolj nabijati — pri nas namreč ne pritrkavamo — na zvonove Sv. Trojice. Tovariši so mu tako lepo nabijali na zvonca in kovinaste plošče, da je bilo ofiranje Mihi vsakoletna vaška senzacija. Prišli smo študentje na Vodiško planino, da zakurimo kres. Ker je drugi dan gođoval planšar Janez, smo mu prinesli za vezilo tobaka za čikanje, žganja, čaja, kave in sladkorja, samih dobrot, ki jih je Janez na planini pogrešal. Zvečer smo ofirali. Mi smo pozvanjali na kravje zvonce, gozdar iz Martinčka in lovski čuvaj sta streljala, živina je mukala, psi so lajali, bil je pravi peklenski hrup. Po tem planinskem ofiranju se je Janez vsem častilcem prav po pastirsko

zahvalil in nas pogostil z žganci in mlekom. Pogostitev po ofiranju mora biti.

Praznična obleka v delavnik, nagelj v gumbnici, viržinka v gornjem žepu jopiča — čeprav je fant komaj zapustil šolsko klop — baržunast klobuk in za njim krivci na korajžo, to so bili včasih znaki godovnikovega dostojanstva. Zjutraj h maši, potem v gostilno, opoldne za vso družino praznično kosilo: juha z domačimi rezanci, mesna jed s hrenom in solato, štruklji in velike množine sadjevca. Na god je jedel vsak družinski član iz posebnega krožnika kakor na velike praznike, drugače pa vsa družina skupaj iz skled.

Voščila in vezila se ravna po osebi in je god važna zadeva zaljubljene mladine, kajti v darilih se vsaj v malem odkrivajo skrite srčne zadeve in bolečine.

God ne čislamo samo Slovenci, ampak večina naših slovanskih bratov. So sicer izjeme, kjer ima praznovanje godu skoraj anacionalni znak in kjer so celo oblastva prepovedala praznovanje godu, pa niso imela preveč uspeha. V krajih, kjer so hoteli prikazati godovanje škodljivo nacionalni stvari, so včasih praznovali imendan vsakega družinskega člana, od deda pa do dojenčka v plenicah, zelo svečano, a dandanes se slavi god v najožjem družinskem krogu, pa tembolj pristrčno in domače.

Galijaki na Sahalinu

Pred dobrimi štirinajstimi leti so odkrili v severnem delu otoka Sahalina velika ležišča in izvire nafte. Ta del otoka, ki je ruska posest, je bil v dobi carizma kazenska kolonija, dočim je južni del otoka od l. 1905. dalje japonski. Niponci so imeli v severnem delu važne koncesije, toda zadevne pogodbe, ki je potekla pozimi 1936—1937, Rusija ni več obnovila.

V severnem delu otoka žive Tunguzi in Oroki, ki se bavijo z vzrejo hermelinov. Na jugu po so naseljeni ljudje mongolske rase, ki so menda poslednji ostanki prebivalcev otoka na Daljnem vzhodu. Poleg teh živi na severu in ob rusko niponski meji pleme Galijakov, ki se docela razlikuje od ostalih otoških prebivalcev.

Galijaki spominjajo na neka plemena v Vzhodni Sibiriji, ki so baje mešanica mongolsko indijskih plemen. Galijaki ne poznajo državne skupnosti, temveč žive v rodbinah ter se ženijo med bližnjim in daljnim sorodstvom. Njih vera je zelo primitivno verovanje v duhove. Sleherno živo bitje, vsak predmet in vsaka naravna sila je po njihovem sedež božanstva. Oboževanje vseh teh stvari je krivo, da se ogorčeno bore zoper vsako civilizacijo. Sicer priznavajo vrednost mnogih predmetov, ki jih nudi civilizacija, vendar odklanjajo vse to kot iznajdbe zlobnega duha. Umivanje in kopanje imajo za neodpustljiv greh zoper duha, ki biva v vodi in ki bi se na ta način onesnažil. Zato se drgnejo po obrazu in po telesu z mastjo morskih psov.

Vsaka rodbina ima svojo bajto iz debel in kož. Pravijo ji »taf«. Pozimi prebivajo v bajti iz opeke in prsti, kateri pravijo »toraf« Bajte so brez oken, kajti okna bi bila greh zoper duha svetlobe. Dim z ognjišča uhaja skozi majhno odprtino v strehi. Zato so skoraj vsi Galijaki bolni na očeh. Ogenj v bajti ne sme nikoli ugasniti. Galijaki ne uporabljajo vžigalic, ker so jih izumili Rusi in Japonci s pomočjo hudobnega duha. Ogenj dobivajo z drgnjenjem mehkega in trdega lesa.